

«Gyzylja şerbeti» ne beýle çetiňize degdi?

Category: Kitapcy, Teatr we kino sungaty

написано kitapcy | 26 январа, 2025

"Gyzylja şerbeti" ne beýle çetiňize degdi? «GYZYLJA ŞERBETI»
NE BEÝLE ÇETIŇIZE DEGDI?

Dünýäde Türkiýe ýaly tema baý, habar beriş serişdelerine şular ýaly köp tema berýän başga bir ýurda gabat gelmek kyn bolsa gerek.

Uçursyz uly ýitgili ýer yranmasyny başdan geçirdik. Yzysüre şular ýaly uly ýasyň içinde saýlaw döwrüne girdik. Ynha size, ýaranlyklar, bileleşmeler, aýrylyşmalar, günüň günü onlarça habar...

Şular ýaly goh-galmagalyň içindekä başga bir zat tapyldy duruberdi.

Özüňizem bilýänsiňiz, her teleýaýlymda birnäçe teleserial bar. Şol seriallaryňam millionlarça tomaşaçysy bar.

Hawa, menem seriallara tomaşa edýän biri.

1974-nji ýylda Diýarbakirde ilkinji gezek TRT-niň teleýaýlymlary işe başlapdy.

Aradan 49 ýyl geçdi. Şondan öňem radiolarda «yzy ertir» görnüşinde radioteatrlar bardy, olary-da sypdyrman diňlärdim. Elbetde, meniň bu aýdýanlarym köp kişini geňirgendiribem biler. Meniň öz töwereginde bu bolşumy geňleýän örän agras, gepi-sözi ýerbe-ýer, salyhatly ýaşulylar bar.

«Aý-how, sen seriala tomaşa edýärmiň? Şolar ýaly bolgusyz zatlara wagtyňy giderýäňmi?» diýýärler.

Gizläp biljek däl, biraz wagtymy-ha giderýän, aýyp bolsa aýypmyş-da.

Elgaraz... seriallary sypdyrman gözden geçirýärin. Her täze çykan serialyň bir, iki, üç seriýasyny näme hakda gidýändigine doly düşüňänçäm tomaşa edýärin.

Soňra göwnüme ýarany, halkyň dilinde aýtsak, «meni özüne dolap alany» bolsa-ha yzyny sypdyrman görýärin. Ýogsa-da, taşlaýan, görmämi bes edýärin.

Edil häzir soňky günleriň iň köp jedeli edilýän seriallaryň birem «Show TW»-däki «Gyzylja şerbeti» («Kızılçık Şerbeti»).

Ony-da birinji seriýasyndan başlap sypdyrman görüp gelýärin. Gyzykly eken.

Ýogsa-da, «Gyzylja şerbeti» nämäniň gürrüňini edýär?

«Gyzylja şerbeti» näderejede hakykatçyl? Sekulýar-konserwativ maşgala durmuşlary nähili bolup geçýär?

Dünýewi, hatda dünýewiçil (dünýewilikden öte bilýänsiňiz, dünýewiçilik aýry adalga), sekulýar, ulusalcı, işte döwrebap maşgalanyň gyzy baý, ortagürp synpdan ýokarda, ummasyz baýlygy bolan konserwativ dindar maşgalada önüp-ösen bir ýigidi söýýär.

Olaryň ikisem biri-birini halaýar we ahyrynda durmuş gurýarlar.

Ine, aradan geçen şunça wagtyň içinde bularyň özara gatnaşyklary, toýlary, gudaçylyga gidişleri, öýke-kineler, gaharlanmalar, öýkeläp atasy öýüne gitmeler, köşeşip ýene yzyna gelmeler, maşgalanyň içindäki başga pynhan söýgi gatnaşyklary, başga gatnaşklar... suratlandyrylýar.

Eýse şunda näme bar? Ine, şu ýerde-de kyýamat gopdy.

Aýratynam hökümete ýakyn durýan, dindar, konserwativ diýilýän mediýanyň aglaba bölegi perýat-pygan etmäge başlady.

Waý, dat, «bu serial dini gymmatlyklary, dindarlary masgaralaýar. Olary bolmalysyndan başga hili edip görkezýär.

Jemgyýetiň arasynda uçuryma sebäpçilik döredýär».

Iň soňunda-da serialyň zor bilen toý tutulma epizodlarynda toý gijesi, gärdek gijesi, geliniň özüni halas etmek üçin äpişgäniň öňüne gitmegi we dindar maşgalanyň ogly bolan adamsynyňam ony äpişgeden aşak iteklemegi jedeliň oduny tutaşdyrды.

Teleradioýaýlymlaryna gözegçilik edýän edara (RTÜK) şobada herekete geçdi.

RTÜK nämüçin herekete geçýär? Oňa näme bolýar?

Seret, şeýle bir seriallar bar welin... Meselem, Star TV-de «Yalı Çapkını» diýen bir serial bar. Serialda antepi maşgalanyň gürrüňi gidýär. Ähli antepilileriň nämüçin şindizem aýaga galmaýandyklaryna teý düşüňip bilemok.

Şolar ýaly ugur-utgasyz, bolgusyz pynhan gatnaşyklar antepi maşgalanyň mysalynda suratlandyrylýar welin, tutuş Antepiň perýat-pygan etmän durmagy mümkin däl.

Ýagny, maşgala arasyndaky bolgusyz gatnaşyklar: ata, ogul, agtyk, gelinler...

Bütün Antepe aýaga galmak gerek. Çünki Antepde bular ýaly maşgala ýok.

Şindi RTÜK-e näme boldy?

Nämemiş, baý dindarlary, ýagny, pakyr-pukara, takwa maşgalada däl, gijeki düşelgede ýaşaýan, bularyň çaga-çugalary, durmuşlary ýalňys suratlandyrylýarmyş.

Elbetde, men serialyň aklawjylygyny etjek bolamok. Men «serial

birkemsiz, senarisinde hiç hili ýalňyslyk ýok» diýjegem bolamok. Munuň özi meniň işim däl.

Elbetde, birtopar ýalňyslyklar, kemçilikler bar, ýöne, gadyrdan, nämüçin serial şolar ýaly çetiňize degdi?

Siz geçmişde dindar, takwa maşgalalaryň ogul-gyzlarynyň häzir näme edendiklerini bir bilýärsiňizmi?

Meniň alty çagam bar. Olaryň hemmesi-de dini jemagatlaryň mekdeplerinde okady, onlarça, yüzlerçe tanyş bilişleri bar: ministrleriň, müdirleriň, uly işewürleriň çagalary bar...

Nämeleriň bolup-geçýänini, geliň-de, menden sorasaňyzlaň.

Elbetde, siziň özüňizem gowy bilýärsiňiz, soramagyňyza hajat-da ýok.

Näme çetiňize degdi beýle?

Şonuň üçin şu döwürde «gezýäni» bilen basylan we mediýanyň diline düşen ministrlerden, aşazgynçylykly gatnaşyklara giren dindarsumak işewürlere çenli birgiden zatlar bolup geçdi.

Bu dine dil ýetirmek däl-ä.

Ýagny, RTÜK-niň häzirki bolşuny düýbünden dogry hasaplamok.

Käşgä, ähli seriallara şeýle göz bilen seredýän bolsady.

Ýokarda ýekejesini mysal berdim.

Şolar ýaly artykmaç dert-azar edinmegiň geregi ýok.

Altan TAN.

@AltanTan1958

Anna, 31.03.2023 ý. Teatr we kino sungaty